

КОМИСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

Брюксел, 21.5.2007
COM(2007) 253 окончателен

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

**Доклад на Комисията относно прилагането на Регламент (ЕО) № 1407/2002/ЕО на
Съвета относно държавните помощи за възгледобивната промишленост**

{SEC(2007) 602}

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ

Доклад на Комисията относно прилагането на Регламент (ЕО) № 1407/2002/ЕО на Съвета относно държавните помощи за въгледобивната промишленост

1. Увод

1.1. Историческо развитие на държавните помощи за въгледобивната промишленост

Въглищата в своите различни форми от лигнит до антрацит, днес са важен източник на енергия в ЕС. Те покриват 17% от общото потребление на енергия и около 30% от производството на електроенергия. ЕС внася приблизително една трета от своето потребление на въглища.

След 1950 година части от местното въгледобивно производство вече не бяха конкурентоспособни на пазара, главно поради намаляването на транспортните разходи за вноса на въглища от трети страни, изчерпването на въглищните басейни с добри геоложки условия и поради увеличените разходи за работна ръка. Европейската общност за въглища и стомана (ЕОВС), а след това Европейската общност (ЕО), позволи на държавите-членки да отпускат субсидии на своята въгледобивна промишленост с оглед да се даде възможност за провеждане на систематизиран процес на реструктуриране и съкращаване на дейността.

Последното до момента правно основание за това е Регламент (ЕО) №1407/2002/ЕО на Съвета относно държавните помощи за въгледобивната промишленост (наричан по-долу „регламента за въгледобивната промишленост“).¹ Той беше приет въз основа на член 87, параграф 3, буква д) от Договора за ЕО, и въвежда изключение от общата забрана на държавните помощи. Регламентът разрешава отпускането на помощ за съкращаване на дейности (член 4), помощ за текущо производство (член 5, параграф 3), помощ за (член 5, параграф 2) и помощ за наследени задължения (член 7), обаче при спазване на условие във връзка с членове 4 и 5, че помощта ще следва низходяща крива (член 6) и че държавите-членки ще включат мините в план за достъп до запасите от въглища, който се нуждае от одобрението на Комисията (член 9). Въз основа на този регламент Комисията разреши отпускането на държавни помощи в различни държави-членки.

1.2. Обхват на доклада

Обхватът на настоящия доклад е посочен в член 11 от регламента за въгледобивната промишленост.

¹ ОВ L 205, 2.8.2002 г., стр. 1–8; изменен с приложение II, точка 12 от Договорите за присъединяване за европейското разширяване от 2004 г. и 2007г.

Член 13 определя правилата за изменение на регламента за въгледобивната промишленост, въз основа на заключенията на Комисията, отразени в нейния доклад.

Член 14, параграф 3 съдържа така наречената „sunset clause“ (клауза за ограничаване срока на валидност), съгласно която *„Настоящият регламент се прилага до 31 декември 2010 г.“*.

Политическият контекст, в който е поставен този доклад се определя от съобщение на Комисията „Енергийна политика за Европа“², Зелената книга „Европейска стратегия за устойчива, конкурентоспособна и сигурна енергия“³, обновената Стратегията за устойчиво развитие⁴, стратегията от Гьотеборг⁵ и съобщение на Комисията „Устойчива Европа за по-добър свят: Европейска стратегия за устойчиво развитие“ („A sustainable Europe for a better world: a European Strategy for sustainable development“)⁶.

2. РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРИЛАГАНЕТО НА РЕГЛАМЕНТА ЗА ВЪГЛЕДОБИВНАТА ПРОМИШЛЕННОСТ ОТ 2002 ДО 2006 Г.

Регламентът за въгледобивната промишленост влиза в сила на 24 юли 2002 г. Въпреки това член 14 от него предвижда възможността държавите-членки да отпускат помощи за периода от 24 юли 2002 г. до 31 декември 2002 г., според разпоредбите на Решение № 3632/93/ЕОВС от 28 декември 1993 година, относно правила на Общността относно държавните помощи за въгледобивната промишленост (наричано по-долу „решение за въгледобивната промишленост“). Всички държави-членки, отпуснали помощи през този период, се възползват от тази възможност⁷. Следователно прилагането *de facto* на регламента за въгледобивната промишленост започва едва на 1 януари 2003 г.

По отношение на държавите-членки, които се присъединиха към ЕС на 1 май 2004 г. и на 1 януари 2007 г., Комисията започна прилагането на регламента за въгледобивната промишленост съответно от 1 май 2004 г. и от 1 януари 2007 г. Преди тази дата, техните национални органи за защита на конкуренцията прилагаха текста от регламента за въгледобивната промишленост, както е предвидено в така наречените „Европейски споразумения“. Данните за периода преди присъединяването, с които разполага Комисията, са включени в настоящия доклад.

След прекратяването на производството на въглища във Франция през 2004 г. 11 държави-членки произвеждат въглища, обхванати от регламента за въгледобивната промишленост⁸. Сред страните кандидатки за присъединяване, Турция и Бившата

² COM (2007) 001 окончателен.

³ COM (2006) 105 окончателен.

⁴ Документ 10117/06 приет от Съвета на 9 юни 2006 г.

⁵ Приета от Съвета в Гьотеборг на 15 и 16 юни 2001 г.

⁶ COM (2001) 264 окончателен.

⁷ Това се отнася Испания (виж решения N 3/2002; C 17/2003), Франция (виж решение N 551/2002), Германия (виж решение N 550/2002) и Обединеното кралство (виж решение N 740/2002).

⁸ Регламентът за въгледобивната промишленост обхваща висококалоричните, среднокалоричните и слабокалоричните въглища от категория А и Б по смисъла на международната система за кодификация на въглищата, съставена от Икономическата комисия на ООН за Европа, виж член 2, буква а) от Регламента за въгледобивната промишленост; слабокалоричните въглища от категория В се изключват от неговия обхват. Страните, произвеждащи въглища, които са обхванати от Регламента за въгледобивната промишленост, са България, Чешката република,

югославска република Македония също произвеждат въглища, обхванати от регламента за въгледобивната промишленост.

2.1. Обзор на използването на държавни помощи за въгледобивната промишленост и на резултатите от процеса на реструктурирането

2.1.1 Помощи за текущо производство и помощи за (член 5, параграф 2 и член 5, параграф 3 от регламента за въгледобивната промишленост)

Могат да се разграничат 3 групи държави-членки: такива, които са прекратили субсидиите за въгледобивната промишленост за мини в експлоатация (Чешката република, Франция, Италия); такива, които отпускат инвестиционна помощ (Полша, Словакия, Обединеното кралство); и такива, които отпускат помощ за текущо производство (България, Германия, Унгария, Румъния, Словения, Испания).

Пълно спиране на субсидиите за въгледобивната промишленост

Франция закри своята последна въгледобивна мина през 2004 г. През 2006 г. Франция разреши на частно предприятие, което няма да получи никакви субсидии, да започне минни операции в нова въглищна мина за открит добив в района на *L'arc* (Gardanne). *Чешката република* приватизира бившите държавни каменовъглени мини и реши да прекрати отпускането на субсидии. Това доведе до съществено намаляване както на добива от мините, така и на заетостта. Понастоящем приватизираното минно предприятие *OKD* се конкурира успешно на световния пазар. *Италия* има една въглищна мина в експлоатация в Сардиния, за която Комисията не е получила нотификация за държавна помощ⁹.

В тези три страни процесът на реструктурирането е завършен.

Помощ за начални инвестиции (член 5, параграф 2 от регламента за въгледобивната промишленост)

Обединеното кралство, *Полша* и *Словакия* са ограничиха своите субсидии за инвестиционни разходи съгласно член 5, параграф 2 от регламента за въгледобивната промишленост. Обединеното кралство и Словакия приватизираха напълно своите бивши държавни мини. В Полша процесът на приватизация продължава. Таблица 1 (виж SEC (2007) 602) показва общата сума на помощите за начални инвестиции, разрешени от Комисията.

Процесът на реструктурирането на въгледобивната промишленост в тези страни е завършен, доколкото всички мини, които бяха далеч от постигането на икономическа жизнеспособност, изчезнаха от пазара. Въпреки това тези държави-членки решиха, че, като част от своята генерална стратегия за енергетиката, искат да запазят на пазара въглищните мини, имащи известни перспективи за постигане на жизнеспособност, без получаване на помощи за текущо производство.

Германия, Унгария, Италия, Полша, Румъния, Словения, Словакия, Испания и Обединеното кралство.

⁹ Комисията обаче понастоящем разследва оплакване, в което се твърди, че Италия отпуска държавна помощ на въпросната мина.

Помощ за текущо производство (член 5, параграф 3 от регламента за въгледобивната промишленост)

България, Германия, Унгария, Румъния и Испания решиха да запазят съществуващите схеми за помощ за текущото производство. Малко вероятно е националните минни промишлености на тези страни да оцелеят без такава помощ за текущо производство. Успехът на процеса на реструктурирането изглежда ограничен, тъй като производствените разходи са се понижали съвсем малко или са се увеличили¹⁰. Изглежда, че в тези страни вече са достигнати пределите на възможно повишаване на ефективността на добива на въглища. Производствените разходи остават извънредно високи в сравнение с цените на въглищата на международния пазар (таблица 2 се основава на данни за 2006 г.¹¹ - виж SEC (2007) 602).

Средната цена на вносните въглища през втората половина на 2005 г. беше 60 EUR¹², което е по-малко от половината от средните производствени разходи в Испания, Германия и Унгария. Следователно тези мини са неконкурентоспособни на световния пазар. Таблица 3 (виж SEC (2007) 602) показва общите суми на разрешените от Комисията помощи за текущо производство. Електроенергията, произведена в Испания от такива въглища, представлява 4% от общото производство на електроенергия, в Германия тя представлява 10%, а в Унгария е 0,1%.

Унгария понастоящем планира да прекрати помощите за текущо производство през 2014 г., а Германия възнамерява да направи това през 2018 г.

2.1.2 Помощ за съкращаване на дейности (член 4) и помощ за наследени задължения (член 7)

Регламентът за въгледобивната промишленост предвижда два различни инструмента за помощ за съкращаване на дейностите на мините, които не са конкурентоспособни на световния пазар: помощ за съкращаване на дейностите, която представлява помощ за покриване на текущите загуби на мините до датата на съкращаване на дейностите; и помощ за наследени задължения, която покриват някои категории от социални и екологични задължения, произлизащи от добива на въглища.¹³

Помощ за съкращаване на дейности (член 4)

Закриване на нерентабилни мини се извършва във всички държави-членки, произвеждащи въглища, с изключение на Италия. *Германия, Испания и Франция* са отпуснали помощ за съкращаване на дейностите съгласно член 4 от регламента за въгледобивната промишленост, за да смекчат социалните последици от закриването

¹⁰ Виж решение N 552/2005, *Държавни помощи за германската въгледобивна промишленост за 2006 г.*

¹¹ България и Румъния трябва да нотифицират пред Комисията планове си за достъп до каменовъглени резерви най-късно на 30 април 2007 г. Комисията получи нотификация на планове от Румъния в определения срок и понастоящем я разглежда.

¹² Виж доклад на Комисията по Регламент (ЕО) № 405/2003 на Съвета от 27 февруари 2003 г. относно контрола върху вноса на антрацитни въглища с произход от трети страни, който е достъпен на адрес http://ec.europa.eu/energy/coal/market_pricing/doc/price_post_2002/hard_coal_electricity_semester_2005_2_eur25.pdf.

¹³ Приложение към Регламента за въгледобивната промишленост.

на мините. Сумите на отпуснатата помощ могат да се видят в таблица 4 (виж SEC (2007) 602). През периода от 2003 до 2006 г. Франция закри 2 мини, Германия закри 2 мини, Испания закри 8 производствени единици и се ангажира да закрие още 9 други мини до 2007 г.¹⁴

Закриване на мини през този период се осъществява и в други държави-членки. Унгария закри две мини, Словакия закри една мина, а Полша - три. Тези закривания бяха проведени без изплащане на помощ за съкращаване на дейности.

Помощ за наследени задължения (член 7)

В *Чешката република* и *Франция* държавата продължава да изплаща субсидии за наследени социални и екологични задължения. Въпреки това изглежда, че минните предприятия, които все още са в експлоатация, не успяват да извлекат полза от тези субсидии.¹⁵

Другите държави-членки, с изключение на Унгария и Италия, в известна степен поеха наследените социални и екологични разходи не само за вече закритите мини, но също така и за мините, които все още са в експлоатация¹⁶. Таблица 5 (виж SEC (2007) 602) показва общите суми на разрешените помощи за наследени задължения.

2.1.3 Развитие на минното производство и заетостта

Общото производство на въглища и общата заетост в мините на страните от ЕС-25 през периода от 2003 до 2006 г. спадна. Таблица 6 (минно производство за годините от 1998 г. до 2004 г., виж SEC (2007) 602) и таблица 7 (минна заетост през 2004 г., виж SEC (2007) 602) илюстрират развитието по страни.

2.2 Роля на местните енергийни източници сред енергийните източници, използвани в ЕС и въздействие на субсидиите за въгледобивната промишленост върху вътрешния енергиен пазар

2.2.1 Роля на местните енергийни източници сред енергийните източници, използвани в ЕС.

Потреблението на първична енергия показва общ модел, основаващ се на голямо разнообразие на използваните горива. Най-значимото първично гориво за повечето държави-членки е нефтът, а следващото по значимост гориво е природният газ. Това може да се види от диаграма 1 (виж SEC (2007) 602).

¹⁴ Комисията понастоящем проверява дали този ангажимент е спазен.

¹⁵ Няма последователна практика за третирането на тези плащания съгласно правилата за държавните помощи. По отношение на Чешката република, Комисията разреши държавни помощи за покриването на екологични задължения (дело CZ 45 и 110/2004); Комисията реши да започне разследване *ex officio* по отношение на държавни помощи за наследени социални задължения. Делото се разглежда.

¹⁶ Те бяха одобрени с Решения на Комисията N 574/2004 (Полша), N 27 и 53/2005, N 419/2005, N 168/2005, NN 9/2006 и N 387/2006 (Словакия), N 421/2003 и N 321/2004 (Франция), N 746 и N 474/2002, N 493/2003, N 320/2004, N 497/2004, N 552/2005 (Германия), N 20/2003 (Обединеното кралство) C 14/2004 (Испания), и – преди присъединяването – от компетентните национални власти на Словения.

Използването на местни изкопаеми горива в държавите-членки показва големи различия в зависимост от геоложките условия и степента на експлоатацията на ресурсите. Освен каменните въглища съществува производство на газ (Дания, Франция, Германия, Унгария, Нидерландия, Обединеното кралство), на нефт (Чешка република, Германия, Унгария, Обединеното кралство), на нефтени шисти (Естония), и на торф (в няколко държави-членки; използва се особено в Ирландия и Финландия).

Що се отнася до производството на електроенергия, повечето държави-членки използват разнообразен диапазон от горива в процеса на генерирането на електроенергия. Макар че употребяваните енергийни източници в отделните страни са различен, в най-голяма степен се разчита на въглищата, природния газ, ядрената енергия и хидроенергията (виж диаграма 2 - SEC (2007) 602). Това показва, че въглищата имат важна роля сред употребяваните енергийни източници, като осигуряват 30% от производството на електроенергия. Една трета от тази електроенергия¹⁷ се генерира от слабокалорични въглища от категория „В” (*ortho-lignite*), които не дават основание за отпускане на държавни помощи съгласно регламента за въгледобивната промишленост. Втората една трета се произвежда от местни въглища, които дават основание за отпускане на държавни помощи съгласно регламента за въгледобивната промишленост, а последната една трета се произвежда от вносни въглища. Приблизително 45% от местните въглища, подлежащи на държавни помощи съгласно регламента за въгледобивната промишленост, получават било помощ за текущо производство, било инвестиционна помощ. С други думи, субсидираните местни въглища служат като гориво за 4,5% от производството на електроенергия в ЕС.

През последните години използването на местни възобновяеми енергийни източници в ЕС-25 се увеличи, както може да се види от диаграма 3 (виж SEC (2007) 602). Възобновяемите енергийни източници понастоящем представляват приблизително 6% от общото потребление на енергия и около 16% от цялото потребление на електроенергия. Очаква се по-нататъшно увеличаване на този дял, тъй като с Директива 2001/77/ЕС относно насърчаване на производството и потреблението на електроенергия от възобновяеми енергийни източници на вътрешния електроенергиен пазар държавите-членки, приеха цели за повишаване на производството на електроенергия от възобновяеми енергийни източници¹⁸. Комисията прие на 10 януари 2007 г. „Пътна карта за възобновяема енергия“, ¹⁹ в която предлага установяването на задължителна цел за постигане на дял на възобновяемата енергия от 20% в общия разход на енергия в Европейския съюз през 2020 г. Тази цел бе потвърдена от Съвета на неговото заседание от 8 - 9 март 2007 г.

2.2.2 Въздействие на субсидиите за въгледобивната промишленост върху вътрешния пазар

Държавните помощи за въгледобивната промишленост оказват потенциално въздействие върху три различни продуктови пазара: пазара на въглища, пазара на стомана и пазара на електроенергия. Освен това се наблюдават косвени последици върху сектора за производство на минно оборудване и върху екотехнологичния сектор.

¹⁷ Това съответства на 10% от общото производство на електроенергия.

¹⁸ ОВ L 283, 27.10.2001 г., стр. 33.

¹⁹ COM (2006) 848 окончателен.

Въздействие върху пазара на въглища

Въглищата биват с най-различно качество. Цените и възможната употреба на въглищата варират в зависимост от качеството. В съответствие с това, от гледна точка на конкуренцията, е необходимо да се разграничава повече от един продуктов пазар на въглища.²⁰ Географските измерения на тези продуктов пазари също вероятно ще се различават, тъй като висококалоричните и среднокалоричните въглища могат да се транспортират лесно и за тях има световен пазар, докато за слабокалоричните въглища, Комисията установи, че транспортните разходи ограничават географския продуктов пазар.²¹

Държавните помощи за въгледобивната промишленост оказват въздействие върху пазара на въглища, тъй като държавната помощ поддържа живота на предприятия и мини, които иначе биха фалирали. Въпреки това пазарната деформация в рамките на ЕС изглежда се ограничава от факта, че на пазара се потребяват най-вече въглищата предмет на субсидия по регламента за въгледобивната промишленост. Освен Полша, и в по-малка степен Чешката република, нито една страна не изнася своите въглища. Това показва, че няма съществена пряка конкуренция между въглищата, произвеждани в различните държави-членки.²² Резултатите от консултациите, проведени от Комисията при подготовката на настоящия доклад, потвърждават този анализ.

По отношение на слабокалоричните въглища, въздействието на държавните помощи изглежда се ограничава от факта, че транспортните разходи за слабокалоричните въглища са високи и, че между мините има само ограничена степен на конкуренция, като повечето от продукцията им се използва в близките електроцентрали.²³

Въздействие върху пазара на електроенергия

За да се предотвратят косвените последствия от държавните помощи за въгледобивната промишленост върху пазара на електроенергия, Регламентът по въгледобивната промишленост предвижда предпазна клауза в член 4, буква д).

В отговора на три неправителствени организации²⁴ в областта на околната среда, даден във връзка с провежданите от Комисията консултации, се загатва, че субсидиите за въгледобивната промишленост са променили пазара за производството на електроенергия в полза на въглищата. В този отговор се твърди, че „енергийният сектор е все още далеч от осигуряването на равни условия за всички източници на снабдяване. Енергийните опции, свързани с голямо замърсяване, като например

²⁰ В решение IV M.402 PowerGen/NRG Energy/Morrison Knudsen/Mibrag Комисията заключи, че за кафяви въглища има отделен продуктов пазар, виж http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/cases/decisions/m402_en.pdf

²¹ В решение IV M.402 Комисията заключи, че географският пазар на кафяви въглища е регионален (в конкретния случай това е Източна Германия). В решението си по държавните помощи N 597/2004 *Lignit Hodonin s.r.o.*, Комисията установи, че съществува трансгранична търговия с ортолигнитни въглища, макар и да става дума само за съседни страни и малки разстояния. В съответствие с това географският пазар може да бъде, в особени случаи, територия обхващаща части от две или повече държави-членки.

²² Единствената индикация за такава конкуренция се отнася за Германия, която замени части от своето местно производство с внос от Полша и Чехия.

²³ Виж IV M.402 и N 597/2004 *Lignit Hodonin s.r.o.*

²⁴ Европейско бюро за околната среда, Climate Action Network и Грийнпийс

въглищата и ядрената енергия, са били облагодетелствани от държавна подкрепа в течение на много десетилетия и то често в силно протекционистични и монополизирани пазари”.

Едно проучване, извършено за Комисията от *Europe Economics*, анализира подробно този въпрос и стига до заключението, че държавните помощи за въгледобивната промишленост влияят само върху определянето на източника на въглища, т.е. върху решението да се закупят вътрешно произведени въглища или да се закупят вносни въглища. Проучването не открива признаци, че държавните помощи за въгледобивната промишленост биха въздействали върху общата употреба на енергийни източници, т.е. за промяна на дела на въглищата в производството на електроенергия. Отговорът на EURELECTRIC на консултациите със заинтересованите участници поддържа това становище.

Комисията счита, че едноовременното прилагане на член 4, буква в) и член 4, буква д) от регламента би трябвало да предотврати въздействието на субсидиите за въгледобивната промишленост върху пазара на електроенергия²⁵.

Въпреки това обаче Комисията отбелязва, че държавните помощи за въгледобивната промишленост биха могли да окажат въздействие върху вътрешния пазар на електроенергия, по-специално по отношение на инвестиционните решения за нови електроцентрали, работещи с въглища. Когато инвеститорът е сигурен, че държавните помощи ще позволят на местните мини да произвеждат въглища в предвидимото бъдеще, той ще построи нова електроцентрала в съседство с мината, за да сведе до минимум транспортните си разходи. Ако, от друга страна, помощта за местното неконкурентоспособно производство е несигурна, строителството на електроцентрала вероятно ще стане в близост с вътрешен воден път, за да намали транспортните разходи за вносни въглища.

Въздействие върху пазарите на продукти от кокс и на стомана

Предпазната клауза от чл. 4, буква д) от регламента важи и за пазарите на продукти от кокс и на стомана. Нито заинтересованите участници, нито държавите-членки са направили никакви коментари относно възможните деформации на конкуренцията на тези пазари.

2.3 Проблеми, с които Комисията се сблъска при прилагането на регламента за въгледобивната промишленост

Комисията се сблъска с пет основни проблема при прилагането на действащите правила за предоставяне на държавни помощи за въгледобивната промишленост: контрола на критерия „без ценови деформации” (член 4, буква в) от регламента за въгледобивната промишленост); различието между въглищата, обхванати от регламента, и необхванатите от регламента въглища; намаляването на производствените разходи, контрола на категориите помощ за наследени задължения, заложиени в приложението към регламента, контрола на закриването на мини.

²⁵

Виж също точка 2.3.1 по-долу.

2.3.1 Контрол по член 4, буква в) от регламента за въгледобивната промишленост

Член 4, буква в) от регламента за въгледобивната промишленост предвижда, че *“размерът на помощта на тон еквивалент не може да води до понижаване на кешовите цени на въглищата на Общността в сравнение с цените на въглища с подобно качество, внасяни от трети страни”*. Спазването на този член е трудно да се провери в два случая:

Интегрирани компании в областта на минното дело и производството на електроенергия. В няколко държави-членки²⁶ въглищните мини и електроцентралите са част от едно и също интегрирано предприятие. В този случай цената на въглищата се сформира като част от вътрешнофирмена трансакция, която поради своята същност е трудна за наблюдение отвън. Комисията пристъпи към решаване на този проблем, доколкото е възможно, чрез задълбочен анализ на конкретните случаи.

Липса на световна пазарна цена. На световния пазар няма цена за слабокалорични въглища, тъй като поради високите транспортни разходи и ниската си калоричност, слабокалоричните въглища трябва да се използват в географска близост с мястото на производство. В тези случаи Комисията провери дали методите за изчисляване на цената изглеждат обосновани и не водят до деформация на конкуренцията на пазара за производство на електроенергия.²⁷

2.3.2 Различие между въглищата, обхванати от регламента, и въглищата, които не се обхващат от него

Според член 2, буква а) от регламента за въгледобивната промишленост, само висококалоричните, среднокалоричните и слабокалоричните въглища от категория А и Б по смисъла на международната система за кодификация на въглищата, съставена от Икономическата комисия на ООН за Европа, се обхващат от регламента, докато слабокалоричните въглища от категория В и другите твърди местни изкопаеми горива, като например нефтените шисти, нефтоносният пясък и торфът не се обхващат; последно изброените горива са предмет на общите правила за държавните помощи.

За държавите-членки на Европейската общност за въглища и стомана, Комисията определи качеството на въглищата в своето съобщение относно тълкуването на изразите „въглища“ и „лигнит“, посочени в Приложение I на Договора за ЕОВС от 11 октомври 1986 г.²⁸ По отношение на регламента за въгледобивната промишленост се предполагаше, че това различие между въглищата и лигнита отговаряше на новата линия за разграничаване между слабокалоричните въглища от категория Б и слабокалоричните въглища от категория В. По отношение на държавите-членки на Европейската общност, които не са били държави-членки на ЕОВС, в своята практика за вземането на решения, Комисията прие за меродавни геоложките анализи, изпълнени от акредитирани лаборатории на държавите-членки, и установи, че мините *Màrkushegy* в Унгария и *Bana Dolina and Hornonitrianske bane Prievidza* в Словакия произвеждат слабокалорични въглища от категория Б, докато мината *Lignit Hodonín* в Чешката

²⁶ Като например Германия, Полша, Испания и Унгария.

²⁷ Виж решение N 92/2005 „Държавни помощи за въгледобивната промишленост в Унгария“ и решение N 320/2004 „Държавни помощи за въгледобивната промишленост в Германия“.

²⁸ ОВ С 254, 11 октомври 1986 г., стр. 2.

република произвежда слабокалорични въглища от категория В.²⁹

2.3.3 Намаляване на производствените разходи

Решението за въгледобивната промишленост предвижда, че всяка мина, получаваща помощ за текущо производство, трябва да показва *“тенденция към намаляване на производствените разходи”*. Това условие не е възпроизведено в регламента за въгледобивната промишленост. В своето решение N 552/2005, *„Държавни помощи за германската въгледобивна промишленост за 2006 г.”*, Комисията се сблъска с въпроса дали съгласно регламента, трябва да разреши помощта за текущо производство независимо от развитието на производствените разходи, в това число например при ситуация с увеличаване на производствените разходи. Комисията заключи, че, по принцип, предприятията, кандидатстващи за държавни помощи по член 5, параграф 3 от регламента за въгледобивната промишленост, трябва да следват път на намаляване на производствените си разходи.

2.3.4 Прилагане на категориите в приложението

Приложението към регламента определя категориите за разрешаване на държавни помощи за покриване на наследени задължения. Според приложението към регламента, разходите, за които се разрешава помощ, понякога нямат никаква връзка или имат само косвена връзка с реструктурирането на въгледобивната промишленост. Освен това някои от категориите са формулирани изключително неясно.³⁰ Следователно резултатът от това може да се състои в разрешаване на помощ за покриване на разходите на засегнатите компании, без последните да се стимулират за по-нататъшно реструктуриране. В това отношение би следвало също така да се отбележи, че за разлика от помощта по членове 4 и 5, помощта по член 7 не подлежи на финансов максимум и постепенно намаляване.

2.3.5 Контрол на закриването на мини

Комисията се сблъска с проблема, че Испания не предприе действия по своя ангажимент да закрие мините, които са получили помощ за съкращаване на дейности съгласно член 4 от регламента за въгледобивната промишленост. В своето решение C 14/04, *„План за реструктуриране на испанската въгледобивна промишленост и държавни помощи за 2003-2005 години”* Комисията даде подробно обяснение на тези проблеми³¹. За в бъдеще Комисията ще продължи да следи внимателно тази ситуация.

²⁹ Виж решение N 92/2005 *„Държавни помощи за въгледобивната промишленост в Унгария”* за Унгария; виж решения N 27 и N 53/2005 *„Държавни помощи за въгледобивната промишленост в Словения”* и решение NN 9/2006, *„Държавни помощи за каменовъглената мина Бана Долина”* за Словакия; виж решение N N 597/2004 *Lignit Hodonín s.r.o.* за Чешката република.

³⁰ Така например, категория 1, буква е) позволява възстановяване от държавата на всякакви *„остатъчни разходи, които са резултат от административни, правни или данъчни разпоредби”*.

³¹ Виж решение C 14/04, *„План за реструктуриране на испанската въгледобивна промишленост и държавни помощи за годините 2003 – 2005”*.

3. НЕОБХОДИМОСТ ОТ ИЗМЕНЕНИЕ НА РЕГЛАМЕНТА ЗА ВЪГЛЕДОБИВНАТА ПРОМИШЛЕННОСТ

В съответствие с член 13 параграф 1 и съображения 9 и 23 от регламента за въгледобивната промишленост, Комисията оценява дали развитието на пазара за каменни въглища и/или социалните и регионалните последиствия от добива на въглища създават необходимост от изменения на регламента, влизащи в сила от 1 януари 2008 г.

3.1 Развитие на пазара на въглища и на общата енергийна сигурност

През периода от 2003 г. до 2006 г. цените на въглищата на световния пазар³² се колебае значително. Въпреки това те бяха по-стабилни от цените на нефта и природния газ. Основната причина за ценовите промени беше силното нарастване на търсенето на въглища, съчетано с ограничения производствен капацитет на въглищните мини и ограничените транспортни възможности. Растежът на търсенето се дължеше главно на голямото търсене на въглища в Китай и Индия. Освен това, високите цени на природния газ направиха работещите с въглища електроцентрали по-конкурентоспособни отколкото преди, което може би също е довело до повишаване на търсенето.

Ограниченията на производствения и транспортния капацитет се дължат на факта, че инвестициите в нови минни и транспортни мощности се нуждаят от подготвителен период, продължаващ една или повече години. По тази причина приспособяването към промените в структурата на търсенето става сравнително бавно.

Освен това, сигурността на енергийните доставки в Европейския съюз, получи висок приоритет в дневния ред след руско-украинския спор за природния газ в началото на 2006 г. и след руско-белоруските разногласия за нефта в началото на 2007 г. Като цяло е ясно, че през 2007 г. нивото на осъзнаване на важността на енергийната сигурност е по-високо от това през 2003 г. Така или иначе, проблемите засягат главно нефта и природния газ. По отношение на въглищата, световният пазар изглежда функционира ефективно, както показва увеличаването на производството на въглища в отговор на увеличеното търсене в Индия и Китай. Сигурността на европейския внос на въглища днес не се различава съществено от тази през 2003 г.

Развитието на световния пазар на въглища е важно за икономическата жизнеспособност на европейските каменовъглени мини. Много мини в Чешката република, Полша, Обединеното кралство и Италия са рентабилни при сравнително високите цени на въглищата, наблюдавани след 2005 г., обаче те не биха могли да оцелеят в случай на спадане на цените на въглищата до нивото, съществувало в началото на столетието.

3.2 Социални и регионални последиствия от минното дело

Нито един от отговорите, получени от заинтересованите участници или от държавите-членки, не показва, че има съществени промени по отношение на социалните и регионалните аспекти на производството на въглища. Въпреки това, Германия, Испания и няколко респонденти на консултацията със заинтересованите участници предлагат продължаване до 2010 г. на държавните помощи за съкращаване на дейности съгласно

³² Световен пазар съществува само за висококалоричните и среднокалоричните въглища; слабокалоричните въглища винаги се използват близо до мястото на добива им.

член 4 от регламента. Те изразяват опасения, че в противен случай намаляването на производствения капацитет би станало по-трудно.

Комисията вече одобри плановете за достъп до въглищните резерви и плановете за закриване на мини за всички държави-членки с изключение на Испания и Румъния, за които разглеждането на нотификациите още продължава, до 2010 г.³³. Фактът, че от 2008 г. помощта съгласно член 4 се прекратява, не създаде никакви особени затруднения за това одобряване. В допълнение към закриването на мини, споменато по-горе в точка 2.1.2, Германия планира да закрие още две мини до 2010 г., Словакия планира да закрие още една мина през 2007 г.; плановете на Испания за закриване на мини понастоящем се проучват от Комисията. Противно на това, което предлагат споменатите по-горе отговори, разглеждането на това закриване на мини от Комисията не разкри никаква нужда от продължаване на действието на член 4, тъй като всички държавни помощи, необходими за осъществяване на закриванията биха могли да бъдат одобрени съгласно член 5 и член 7 от регламента за въгледобивната промишленост.

Освен това практическото въздействие на всяка такава промяна за периода от 2008 до 2010 г. би било много ограничено. Комисията вече одобри плановете за достъп до запасите от въглища за Германия, Унгария, Полша, Обединеното кралство и Словакия; планът за Испания понастоящем е в процес на оценяване. Тези страни представляват основната част от всички държавни помощи, предоставени на въгледобивната промишленост. За да наложи каквито и да е промени на държавните помощи, предвидени в тези планове, Комисията ще трябва да предложи на тези държави-членки подходящи мерки в съответствие с член 17 и съгласно Регламент 659/1999 на Съвета за установяване на подробни правила за прилагането на член 93 от Договора за ЕО³⁴. Това би изисквало значителни административни ресурси както от Комисията, така и от засегнатите държави-членки.

3.3. Заключение

В светлината на гореизложеното Комисията счита, че не е необходимо да предлага изменения на регламента за въгледобивната промишленост. Комисията приканва Парламента, Съвета, Европейския икономически и социален комитет, Комитета на регионите и всички заинтересовани участници да представят мненията си по настоящия доклад.

³³ България не нотифицира плановете си за достъп до въглищните резерви и плановете за закриване на мини.

³⁴ ОВ L 83, 27 март 1999 г., стр. 1.